1.4. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

КОМПЛЕКСНЕ ПРАВОВЕ МАПУВАННЯ (ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ) ЧОТИРЬОХ ВИДІВ СУДОВИХ СПРАВ ДЛЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ВІДНЕСЕНІ ДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ. ФІНАЛЬНИЙ АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. - К.: ГС «МЕРЕЖА ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ» МЕЖАХ ПРОГРАМИ О[1]

ГС «Мережа правового розвитку»

Реферат. Громадська спілка «Мережа правового розвитку» у фінальному аналітичному звіті (Київ, 2020, 268 с.), підготовленому в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру (UN RPP) за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції, зіставляє законодавчо визначений і фактичний шлях до правосуддя для мешканців сходу України, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Предметом дослідження стали чотири категорії справ: встановлення юридичних фактів народження та смерті на непідконтрольних уряду територіях, компенсація за житло, зруйноване внаслідок збройного конфлікту, захист постраждалих від домашнього насильства та підтвердження трудового стажу. Експертний внесок зробили судді, працівники системи безоплатної правової допомоги, Національної поліції, служби пробації, державної виконавчої служби, органів РАЦС, представники громадського сектору й адвокати з Донецької, Луганської, Харківської областей та м. Києва. За оприлюдненим резюме звіту, польовий етап тривав із серпня 2019 р. до лютого 2020 р. і поєднував аналіз законодавства, 40 глибинних інтерв'ю, опитування 268 респондентів, аналіз судових рішень і групові експертні обговорення в Краматорську та Сєвєродонецьку; для кожної категорії автори оцінили фактичну тривалість і вартість досудового, судового та післясудового етапів. У справах про факти народження й смерті сам судовий розгляд триває в середньому близько тижня, а основні втрати часу й коштів припадають на збір документів, поїздки та процедури в органах РАЦС. Успішних випадків отримання компенсації за зруйноване житло через національні суди дослідники не виявили, а позасудовий механізм, запроваджений 2019 року, фактично не працював. Постраждалі від домашнього насильства стикаються із затримками термінових заборонних приписів, нестачею притулків і великим тягарем доказування; у справах про трудовий стаж Пенсійний фонд здебільшого відмовляє, тоді як суди першої інстанції переважно задовольняють позови. Автори пропонують, зокрема, позасудове встановлення фактів народження і смерті, «зелені кімнати» для дітей у судах, вилучення ознаки систематичності зі ст. 126-1 КК України, затвердження форми акта обстеження зруйнованого житла та звільнення вразливих категорій заявників від судового збору. Для юристів, судових експертів і психологів звіт цінний емпіричними даними про реальні бар'єри доступу до правосуддя.

Ключові слова: доступ до правосуддя, внутрішньо переміщені особи, правове мапування, непідконтрольні уряду території, встановлення фактів народження та смерті, компенсація за зруйноване житло, домашнє насильство, трудовий стаж, збройний конфлікт, безоплатна правова допомога.

Comprehensive Legal Mapping (Problem Solving) of Four Types of Court Cases for Internally Displaced Persons: Final Analytical Report

HS «Merezha pravovoho rozvytku».

Abstract. People in eastern Ukraine affected by the armed conflict often follow a path to justice that differs from the one set out in legislation. This final analytical report by the NGO Legal Development Network (Kyiv, 2020, 268 pp.), prepared within the UN Recovery and Peacebuilding Programme with funding from the governments of Denmark, Switzerland and Sweden, maps four types of cases: establishing the legal facts of birth and death in non-government-controlled areas, compensation for housing destroyed in the conflict, protection of domestic violence survivors, and confirmation of employment records. According to the published summary, fieldwork ran from August 2019 to February 2020 and combined legislative analysis, 40 in-depth interviews with judges, lawyers and officials, a survey of 268 respondents, analysis of court decisions and expert discussions in Kramatorsk and Sievierodonetsk. For each case type the authors estimate the actual duration and cost of the pre-trial, trial and post-trial stages. Court hearings on birth and death facts take about a week on average, while most time and expense go on collecting documents, travel and civil registry procedures. The researchers found no successful cases of compensation for destroyed housing through national courts, and the out-of-court mechanism introduced in 2019 was not working. Domestic violence survivors face delays in emergency barring orders, a shortage of shelters and a heavy burden of proof; in employment record cases the Pension Fund usually refuses, whereas first-instance courts mostly grant the claims. Recommendations include an out-of-court procedure for birth and death facts, child-friendly rooms in courts, removal of the systematic element from Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine and court fee exemptions for vulnerable applicants.

Keywords: access to justice, internally displaced persons, legal mapping, non-government-controlled areas, birth and death facts, compensation for destroyed housing, domestic violence, employment record, armed conflict, free legal aid.

Першоджерело: *Комплексне правове мапування (вирішення проблем) чотирьох видів судових справ для людей, які віднесені до внутрішньо переміщених осіб : фінальний аналітичний звіт за результатами проведення дослідження / ГС «Мережа правового розвитку» ; Програма ООН із відновлення та розбудови миру (UN RPP). Київ, 2020. 268 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 06.06.2021.*

References

1. HS "Merezha pravovoho rozvytku". Kompleksne pravove mapuvannia (vyrishennia problem) chotyrokh vydiv sudovykh sprav dlia liudei, yaki vidneseni do vnutrishno peremishchenykh osib. Finalnyi analitychnyi zvit za rezultatamy provedennia doslidzhennia [Comprehensive Legal Mapping (Problem Solving) of Four Types of Court Cases for Internally Displaced Persons: Final Analytical Report]. - K.: HS "Merezha pravovoho rozvytku" mezhakh Prohramy O : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 5 (41). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5135-kompleksne-pravove-mapuvannya-virishennya-problem-chotirokh-vidiv-sudovikh-sprav-dlya-lyudej-yaki-vidneseni-do-vnutrishno-peremishchenikh-osib-finalnij-analitichnij-zvit-za-rezultatami-provedennya-doslidzhennya-k-gs-merezha-pravovogo-rozvitku-mezhakh-programi-oon-iz-vidnovlennya-ta-rozbudovi-miru-un-rpp-2020-268-s (onovlena versiia vid 06.06.2021). [in Ukrainian].

2. Kompleksne pravove mapuvannia (vyrishennia problem) chotyrokh vydiv sudovykh sprav dlia liudei, yaki vidneseni do vnutrishno peremishchenykh osib [Comprehensive Legal

Mapping (Problem-Solving) of Four Types of Court Cases for Internally Displaced Persons] : finalnyi analitychnyi zvit za rezultatamy provedennia doslidzhennia / HS "Merezha pravovoho rozvytku" ; Prohrama OON iz vidnovlennia ta rozbudovy myru (UN RPP). Kyiv, 2020. 268 s. URL: https://ldn.org.ua/en/?p=9996 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].